

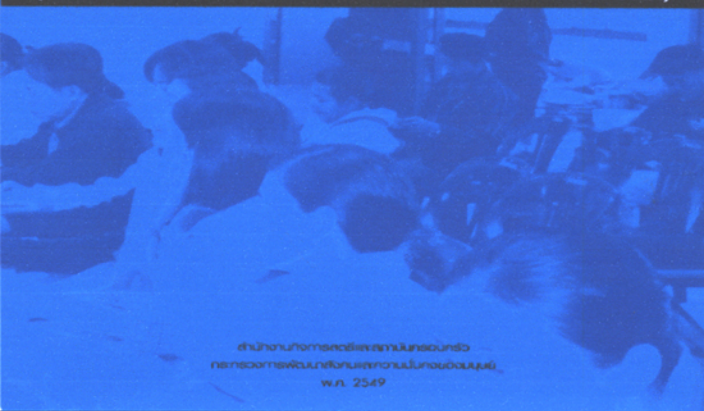
รายงานการศึกษาของนิสิตสมบูรณ

โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของพหุมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Stakeholders)
ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของ

สตรีในประเทศไทย

(ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 จังหวัด 4 ภาค)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ภาควิชาพัฒนบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
พ.ศ. 2549

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง
(Direct Stakeholders) ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครอง
ส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย
(ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 จังหวัด 4 ภาค)

เสนอ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จัดทำโดย

หัวหน้าโครงการวิจัยและผู้วิจัย รศ.ดร.พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ
ผู้วิจัย นาย อลงกรณ์ คูตระกูล

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สารบัญ

กล่าวนำ	1
ระเบียบวิธีวิจัย	1
ผลการศึกษา	2
แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรี	8
Executive Summary (English version)	13

กล่าวนำ

1. แม้ว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 30 และ มาตรา 80 ได้วางหลักประกันความเสมอภาคหญิงชายไว้ และกำหนดให้รัฐต้องมีหน้าที่จัดให้มีมาตรการใดๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสต่างๆ อย่างเสมอภาคกับผู้ชาย แต่ในภาพรวมสัดส่วนการเป็นตัวแทนทางการเมืองของสตรีนั้นบ่งชี้ว่ายังอยู่ในระดับต่ำ

2. งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และทำความเข้าใจข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Stakeholders) ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของสตรี
- 2) เพื่อระบุถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานของสตรีในการปกครองท้องถิ่น
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมหรือสนับสนุนให้สตรีมีบทบาทในการปกครองท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

3. ประโยชน์ที่สำคัญที่รายงานวิจัยสามารถนำไปใช้ได้ ได้แก่

- ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับเลือกตั้งของสตรี
- ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมสนับสนุนผู้หญิงให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
- นำมาใช้เป็นสารสนเทศสำหรับทำความเข้าใจสถานการณ์การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรีในอบต.
- นำมาใช้เป็นแนวทางในการวางยุทธศาสตร์ นโยบาย โครงการ และแผนงาน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้หญิงและเสริมสร้างความเสมอภาคของหญิงและชายในระยะยาว

ระเบียบวิธีวิจัย

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยออกแบบให้เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study) ขอบเขตของกรณีศึกษาคือเขตพื้นที่ของอบต. โดยเลือก จังหวัดจาก 4 ภาค ภาคละ 1 จังหวัด แต่ละจังหวัดจะเก็บรวบรวมข้อมูล 5 อบต. รวม 20 อบต. เป็นกรณีศึกษาดังนี้คือ จังหวัดลำพูน (ภาคเหนือ) จังหวัดนครราชสีมา (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จังหวัดนนทบุรี (ภาคกลาง)

จังหวัดสงขลา (ภาคใต้) สำหรับเกณฑ์ในการเลือกจังหวัดที่จะเข้าไปศึกษานั้น ผู้วิจัยเลือกใช้ความหลากหลายของการศึกษาเป็นเกณฑ์

5. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ ผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี สำหรับผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำสตรี หรือผู้นำองค์กรสตรีในชุมชน ผู้นำชุมชนและ กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมโดยตรงเหล่านั้นในอบต. ที่กล่าวไปแล้วข้างต้นแต่ละเขตพื้นที่ 10-11 คน รวมผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 201 คน (เป็นหญิง 136 คน เป็นชาย 65 คน)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เทคนิคที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ข้อมูลที่ได้จะวิเคราะห์บนฐานของกรอบแนวคิดเพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรงฯ ซึ่งสร้างขึ้นโดยใช้ความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กรอบการวิเคราะห์นี้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคระดับปัจเจกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังให้ความสำคัญกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีด้วย อันได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

ผลการศึกษา

กรณีศึกษาจังหวัดลำพูน

7. จากการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในเขตพื้นที่อบต. (อบต.) 5 แห่งของจังหวัดลำพูน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญได้แก่ ความกล้าแสดงออก ปัจจัยด้านการเมืองได้แก่ ความรู้ด้านการเมือง ความสำนึกในหน้าที่ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารหรือแนวทางการพัฒนาของอบต. และการประชาสัมพันธ์ตัวเอง ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ (1) การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (2) ความรู้สึกอยากพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (3) ความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม (4) การรับรู้ว่ามีคนในชุมชนให้อาสาและยอมรับผู้หญิงมากขึ้น และ (5) การสนับสนุนจากครอบครัว

8. ในทางกลับกัน ผู้มีส่วนร่วมโดยตรงเหล่านั้นก็เห็นว่าสิ่งที่ป็นอุปสรรคขัดขวางการมีส่วนร่วมของสตรีประกอบด้วย (1) การมีการศึกษาไม่สูง (2) การกีดกันจากกลุ่มการเมืองที่มีอยู่ (3) นักการเมืองในท้องถิ่นไม่สนับสนุน (4) ความเชื่อเดิมที่กีดกันสตรี (5) ความยินยอมจากพ่อแม่สามี (6) ชาวบ้านไม่ต้องการเลือกคนใหม่เพราะคนเดิมรู้งานดีอยู่แล้ว

9. ในส่วนของประเด็นที่ยังมีปัญหา (Dilemma) ที่พบได้แก่

- 1) ประเด็นความเหมือนและความแตกต่างของคำว่า “ความรู้” “การศึกษา” และ “ความสามารถ”
- 2) ประเด็นความเชื่อ พบว่า ความเชื่อด้านบวกต่อความสามารถของผู้หญิงนั้นมีน้อยกว่าความเชื่อด้านลบมาก แม้แต่ตัวสตรีเองก็ยังมีความเชื่อด้านลบต่อตัวเองด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความเชื่อด้านลบทั้งหลายนั้นมีแนวโน้มจะลดลง
- 3) ประเด็นความคาดหวังที่ผิดพลาดของชาวบ้านต่อหน้าที่ของสมาชิก อบต. โดยไม่เพียงคาดหวังการทำงานเกี่ยวกับหน้าที่โดยตรงของสมาชิก อบต. เท่านั้น แต่ยังคาดหวังให้สมาชิก อบต. ต้องทำงานด้านสังคมทั่ว ๆ ไปด้วย
- 4) การกำหนดสัดส่วนหญิงชายในการปกครองท้องถิ่น นับเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้หญิงได้มาก แต่ถูกโต้แย้งว่าไม่เป็นธรรม
- 5) การเข้าถึงสังคมของสตรีมีข้อจำกัด ส่วนหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดคือการไม่สามารถไปร่วมกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นในเวลามืดค่ำได้

กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี

10. งานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การมีภาวะผู้นำสูง การมีความรู้ความสามารถ และการมีความพร้อมทางเศรษฐกิจ ส่วนปัจจัยด้านการเมืองนั้น การได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายการเมืองระดับชาติ และการได้รับข่าวสารทางการเมืองมากพบว่าเป็นสองปัจจัยที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด สำหรับปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น ได้แก่การมีใจรักในการทำงานเพื่อท้องถิ่น การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความรู้สึกอยากพัฒนาท้องถิ่นของตัวเอง และการสนับสนุนจากครอบครัว

11. ส่วนอุปสรรคที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรีประกอบด้วย อุปสรรคส่วนบุคคล ได้แก่ การไม่มีเวลาเพราะต้องดูแลครอบครัว อุปสรรคด้านการเมืองได้แก่ การรับรู้ถึงความรุนแรงในการเมือง และการไม่มีพรรคการเมืองสนับสนุน สุดท้ายคือความเชื่อเดิมที่กีดกันสตรีอันเป็นอุปสรรคด้านสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุด

12. ในส่วนของประเด็นที่ยังมีปัญหา (Dilemma) ที่พบได้แก่
- 1) ประเด็นความรุนแรงในการเมือง ซึ่งความรุนแรงเหล่านี้ทำให้สตรีเกิดความหวาดกลัวจนไม่กล้าเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงก็เป็นเสมือนการกระตุ้นให้สตรีเข้าจับกลุ่มรวมมือกันแน่นแฟ้น และยังอาจจะเป็นโอกาสสำหรับสตรีที่ทำให้ได้เข้ามาทำงานในอบต. เพราะประชาชนจะเลือกตั้งเข้ามามากขึ้นเพื่อให้ผู้หญิงเข้าไปช่วยลดบรรยากาศของความรุนแรงให้น้อยลง
  - 2) ประเด็นการมีกลุ่มการเมืองระดับชาติสนับสนุน จะทำให้สตรีมีโอกาสเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายการเมืองที่กลุ่มการเมืองระดับชาติมีอยู่ อย่างไรก็ตาม การสังกัดกลุ่มการเมืองเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาสำหรับสตรีเพราะจะเป็นการทำลายอุดมการณ์ในการทำงานการเมืองท้องถิ่นของสตรีเอง
  - 3) ประเด็นภาวะผู้นำของสตรี การมีภาวะผู้นำสูงทำให้สตรีเหล่านั้นมีความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีความไม่มั่นใจว่าหากมีประเด็นปัญหาใหญ่ๆ เข้ามากระทบสตรีจะสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่หรือไม่
  - 4) ประเด็นการมีโอกาสได้รับข่าวสารทางการเมืองมาก จะช่วยกระตุ้นให้สตรีเกิดความสนใจในการดำเนินการทางการเมืองการปกครองในท้องถิ่น ส่วนข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในการเมืองจะทำให้สตรีรู้สึกไม่ชอบการเมืองและหวาดกลัวที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม

กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

13. ในเขตพื้นที่อบต. ในจังหวัดนครราชสีมาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่มีความสำคัญอย่างโดดเด่นได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ซึ่งได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจาก “ผู้ใหญ่” ในท้องถิ่น การได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายที่เป็นนักการเมือง และการมีความรู้ความเข้าใจในกลยุทธทางการเมือง ในส่วนของปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญได้แก่ การเรียนสูง การมีรายได้ที่เพียงพอ ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นพื้นฐานของสตรีที่จะทำให้สตรีกล้าตัดสินใจที่จะเข้าสู่การเมือง ส่วนปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความรู้สึกอยากพัฒนาท้องถิ่นของตัวเอง ความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม และการสนับสนุนจากครอบครัว

14. สำหรับอุปสรรคส่วนบุคคลที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรีที่พบในเขตพื้นที่อบต. ในจังหวัดนครราชสีมาที่สำคัญได้แก่ การที่สตรีไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนอุปสรรคด้านการเมืองได้แก่ การไม่มีพรรคการเมืองสนับสนุน และสุดท้ายอุปสรรคด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ความเชื่อเดิมที่กีดกันสตรีออกจากการเมือง ซึ่งรวมทั้งความเชื่อพื้นฐานว่าสตรีเป็นช้างเท้าหลังต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน และยังรวมถึงความเชื่อที่ว่าสตรีไม่เหมาะกับการเมืองอีกด้วย

15. ในส่วนของประเด็นที่ยังมีปัญหา (Dilemma) ที่พบได้แก่

- 1) ประเด็นการสนับสนุนจาก “ผู้ใหญ่” ในท้องถิ่น ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่า สตรีที่เข้ามาเป็นสมาชิกอบต. ส่วนมากจะอยู่พึ่งพิงการสนับสนุนจาก “ผู้ใหญ่” ในท้องถิ่น ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมอยู่ภายใต้โอวาท เมื่อถูกสั่งให้ปฏิบัติในแนวทางใดก็ยอมต้องทำให้เป็นไปในแนวทางนั้น
- 2) ประเด็นระบบเครือข่ายนิยมในการเมืองท้องถิ่น โดยญาติที่เป็นนักการเมืองสามารถที่จะแนะนำช่องทางและวิธีการรวมทั้งให้การสนับสนุนที่จะทำให้สตรีได้รับเลือกตั้งได้ แต่ในขณะเดียวกัน สตรีอาจถูกมองได้ว่ามิได้มีความสามารถในการทำงานอย่างแท้จริง
- 3) ประเด็นความรู้ความเข้าใจในกลยุทธ์ทางการเมือง สตรีส่วนใหญ่ที่ตั้งใจเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่นไม่มีความรู้และไม่มีความคิดที่จะใช้แผนการทางการเมืองในการแสวงหาคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง แม้จะทำให้โอกาสได้รับเลือกน้อยลงแต่ก็ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจว่าได้หาเสียงอย่างถูกต้องโปร่งใส

กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

16. สำหรับกรณีจังหวัดสงขลา ปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญที่ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การกล้าแสดงออก การมีภาวะผู้นำ และการมีความรู้ความสามารถ สำหรับปัจจัยสนับสนุนด้านการเมืองนั้น ปัจจัยที่โดดเด่นมากคือ การได้รับการสนับสนุนจากญาติพี่น้องที่อยู่ในอำนาจทางการเมือง ส่วนปัจจัยสนับสนุนด้านสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญคือการทำงานส่วนรวมในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นความสามารถในการทำงาน รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนให้ได้รับการเลือกตั้งอีกด้วย

17. สำหรับอุปสรรคที่ขัดขวางการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดสงขลา นั้น อุปสรรคส่วนบุคคลได้แก่ การมีภาระครอบครัวต้องดูแล ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมทางการเมือง

ในส่วนของอุปสรรคด้านการเมือง ได้แก่ การถูกโจมตีเพื่อหวังผลทางการเมือง และความยากลำบากในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และอุปสรรคส่วนสุดท้ายด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น จากการเก็บข้อมูลพบว่าอุปสรรคด้านนี้ที่สำคัญคือความเชื่อเดิมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี อาทิ ความเชื่อที่ว่าสตรีไม่เหมาะกับการเมือง หรือความเชื่อที่ว่าสตรีมีความสามารถในการทำงานไม่เท่ากับบุรุษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรับรู้ถึงข้อจำกัดด้านจารีตประเพณีและการไม่ยอมรับการเองของสตรี

18. การเข้าเป็นสมาชิก อบต. ของสตรีในชนบทจังหวัดสงขลา มีประเด็นที่เป็นลักษณะชัดเจนและน่าสนใจเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับ อบต. ดังนี้

- 1) ประเด็นการศึกษา ความรู้ ความสามารถ สตรีในชนบทจังหวัดสงขลาโดยทั่วไปมีการศึกษาต่ำกว่าผู้ชาย ส่วนเรื่องความรู้ความสามารถนั้น แต่การจะได้รับเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของสตรีไม่ใช่ขึ้นอยู่กับการศึกษาอย่างเป็นทางการ แต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะทำงานต่าง ๆ ในชุมชน
- 2) ประเด็นฐานะทางเศรษฐกิจ การมีครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะช่วยให้สามารถสู่การเมืองได้ง่ายไม่ว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย สำหรับผู้หญิงที่อาจจะเป็นผู้นำสตรีกลุ่มต่าง ๆ ก็ไม่ยากเข้าสู่การเมืองเพราะเสียเวลาต้องทำมาหากิน เพราะฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี
- 3) ประเด็นครอบครัว ถ้าผู้หญิงมาจากครอบครัวมีฐานะ มีอิทธิพลทางการเมืองก็จะเข้าสู่การเมืองได้ง่าย แต่ปัจจัยครอบครัวก็เป็นอุปสรรค เพราะถ้าผู้หญิงเข้าสู่การเมือง อาจมีส่วนทำให้ครอบครัวแตกแยกได้
- 4) ประเด็นเรื่องความเชื่อ ทศนคติต่อสตรี ผู้หญิงชาวภาคใต้จะอยู่บ้านดูแลครอบครัวเลี้ยงลูก และคนในหมู่บ้านไม่ค่อยอยากเลือกผู้หญิง เพราะคิดว่ามีความสามารถต่ำกว่าผู้ชาย และถ้าผู้หญิงสมัครรับเลือกตั้งจะถูกโจมตีจากฝ่ายตรงข้ามได้ง่าย

19. การวิเคราะห์ความเหมาะสม (Fit) ของปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในสามมิติ (มิติการเมือง มิติสังคม และมิติเศรษฐกิจ) ถือเป็นการวิเคราะห์เพื่อทบทวนซ้ำและยืนยันว่าปัจจัยที่ผู้มีส่วนร่วมโดยตรงเห็นว่ามีผลสำคัญเหล่านั้น มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอกหรือก็คือลักษณะของสังคมนั้นๆทั้งในด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจหรือไม่ ในแต่ละมิติ เราสามารถจำแนกออกได้เป็นสองลักษณะย่อย ดังนี้ ในมิติการเมืองแบ่งออกเป็น สังคมที่มีกลุ่มการเมืองชัดเจนและสังคมที่ไม่มีกลุ่มการเมืองชัดเจน ในมิติสังคมแบ่งออกเป็น สังคมที่เปิด

โอกาสให้สตรีและสังคมที่มีการกีดกันสตรี และในมิติเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น สังคมที่มีเศรษฐกิจแบบพึ่งพาเกษตรกรรมและแบบพึ่งพาอุตสาหกรรม

20. จากมิติทั้งสามนี้ เราสามารถจะกำหนดปัจจัยที่เหมาะสมกับการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นภายใต้ลักษณะหรือเงื่อนไขเหล่านั้นได้ กล่าวคือ

- 1) สังคมที่มีกลุ่มทางการเมืองที่ชัดเจน ปัจจัยที่เหมาะสมได้แก่ การเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม
- 2) สังคมที่ไม่มีกลุ่มการเมืองที่ชัดเจน ปัจจัยที่เหมาะสมได้แก่ การมีเครือข่าย
- 3) สังคมที่เปิดโอกาสให้สตรี ปัจจัยที่เหมาะสมได้แก่ การมีการศึกษามีความรู้
- 4) สังคมที่กีดกันสตรี ปัจจัยที่เหมาะสมได้แก่ การเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม
- 5) สังคมที่พึ่งพาเกษตรกรรม ปัจจัยที่เหมาะสมได้แก่ การมีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน
- 6) สังคมที่พึ่งพาอุตสาหกรรม ปัจจัยที่เหมาะสมได้แก่ การมีความสามารถในการพัฒนา

21. เมื่อวิเคราะห์กรณีศึกษาในแต่ละจังหวัดในสามมิติพร้อมกันแล้ว จึงสามารถที่จะสร้างโมเดลที่แสดงปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอกของแต่ละกรณีศึกษาออกมาได้ ดังนี้

- 1) **กรณีของจังหวัดลำพูน** นั้นสภาพของสังคมโดยทั่วไปยังไม่ได้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มทางการเมืองที่ชัดเจน เศรษฐกิจของท้องถิ่นมีลักษณะเศรษฐกิจแบบพึ่งพาเกษตรกรรมแต่ยังไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนว่าสังคมของที่นี่มีการกีดกันหรือเปิดโอกาสให้กับสตรี ดังนั้นจึงอาจจะสรุปได้ว่า กรณีของจังหวัดลำพูนนั้น ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่เหมาะสมได้แก่ ปัจจัยการมีเครือข่าย, การเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม, การมีการศึกษามีความรู้, และการมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน
- 2) **กรณีจังหวัดนนทบุรี** ลักษณะทั่วไปของสภาพสังคมของจังหวัดนนทบุรีในมิติการเมืองนั้น พบการรวมกลุ่มทางการเมืองในท้องถิ่นที่มีความชัดเจน ส่วนในมิติเศรษฐกิจ ลักษณะเศรษฐกิจของพื้นที่นี้มีทั้งแบบพึ่งพาเกษตรกรรมและพึ่งพาอุตสาหกรรมผสมผสานกัน สำหรับมิติสังคมนั้น สังคมของจังหวัดนนทบุรีค่อนข้างเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่เหมาะสมกับปัจจัยภายนอกที่เป็นบริบทของจังหวัดนนทบุรีได้แก่ ปัจจัยการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง, การมีการศึกษามีความรู้, การมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน, และการมีความสามารถในการพัฒนา

- 3) **กรณีจังหวัดนครราชสีมา** พบว่ามีกลุ่มทางการเมืองชัดเจนเมื่อกล่าวถึงมิติการเมือง ในมิติเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นเศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาการเกษตร ส่วนมิติสังคม นั้น จากข้อมูลที่ได้พบว่าสังคมมีทัศนคติที่ปะปนกันอยู่ระหว่างทัศนคติที่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติที่กีดกันสตรีไม่เชื่อว่าสตรีควรเข้ามาทำงานด้านการเมือง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่เหมาะสมกับปัจจัยภายนอกที่เป็นบริบทของจังหวัดนครราชสีมาได้แก่ การมีกลุ่มการเมือง สนับสนุน, การมีการศึกษามีความรู้, การเข้ากลุ่มทางสังคม, และการมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน
- 4) **กรณีจังหวัดสงขลา** พบว่า มีการรวมกลุ่มทางการเมืองค่อนข้างชัดเจน ทางด้านเศรษฐกิจเป็นแบบพึ่งพาเกษตร และสังคมค่อนข้างกีดกันโอกาสทางการเมืองของสตรี กรณีจังหวัดสงขลาจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่เหมาะสมกับปัจจัยภายนอกที่เป็นบริบทของจังหวัดนครราชสีมาได้แก่ การมีกลุ่มการเมืองสนับสนุน, การเข้ากลุ่มทางสังคม และการมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรี

22. ข้อมูลที่นำมาสร้างเป็นแนวทางการส่งเสริมนี้มาจาก (1) กรอบการวิเคราะห์ของรายงานวิจัยที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยและอุปสรรคที่ผู้มีส่วนร่วมโดยตรงในการมีส่วนร่วมของสตรีชี้ให้เห็นว่ามีส่วนสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรี และ (2) กรอบการวิเคราะห์ความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมเป็นการชี้ให้เห็นว่า ภายใต้ลักษณะของสภาพแวดล้อมด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจแบบต่างๆ มีปัจจัยอะไรบ้างที่จะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันเหล่านั้น ข้อสรุปที่พบเหมือนกันในทุกกรณีศึกษาคือปัจจัยที่พบจริงจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่สอดคล้องต้องกันกับปัจจัยที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมของกรณีศึกษานั้นๆ ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรีที่สอดคล้องกับลักษณะทางสังคมจึงสามารถสร้างขึ้นได้

23. งานวิจัยนี้เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี 6 แนวทาง ซึ่งเน้นที่การส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของสตรีให้พร้อมที่จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นในระดับสูง (ลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมือง) ได้แก่

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเมือง
- ส่งเสริมการเข้ากลุ่มทางสังคม
- ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย
- ส่งเสริมการให้การศึกษาความรู้
- ส่งเสริมความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน
- ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนา

24. เหตุผลที่สนับสนุนแนวทางส่งเสริมที่นำเสนอ ได้แก่

- 1) การส่งเสริมการมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้านจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สตรีมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับท้องถิ่นที่ลักษณะด้านเศรษฐกิจเป็นแบบพึ่งพาเกษตรกรรม เพราะในท้องถิ่นเช่นนี้ ความคาดหวังของชาวบ้านต่อผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ที่มุ่งหวังจะดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะอยู่ที่ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้านได้
- 2) การส่งเสริมการมีการศึกษามีความรู้เพราะจะทำให้สตรีความสมรรถนะที่สูงขึ้น สามารถดำเนินแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากชาวบ้านมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ แต่แน่นอนว่าการมีเพียงวุฒิการศึกษาที่เป็นทางการนั้นไม่เพียงพอ สตรีจะต้องมีความรู้ในด้านที่จำเป็นต่อการทำงานให้แก่ชุมชนอีกด้วย ซึ่งความรู้ตรงนี้เองที่ต้องได้มาจากการเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์ตรง
- 3) ถ้าหากสภาพเศรษฐกิจของสังคมมีลักษณะพึ่งพาอุตสาหกรรมมาก รายได้ของคนในท้องถิ่นส่วนมากผูกโยงกับอุตสาหกรรม แนวทางการส่งเสริมที่มีความสำคัญเป็นพิเศษคือการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาของสตรี เพราะในสังคมที่มีลักษณะเช่นนั้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยหลักที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้แทนของเขาในการปกครองท้องถิ่น
- 4) หากสตรีได้รับการส่งเสริมให้มีเครือข่าย สตรีก็จะมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและข้อมูลที่เป็นต่อการได้รับเลือกเข้าไปบริหารจัดการท้องถิ่นได้
- 5) การส่งเสริมการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคมนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในสังคมที่มีการกีดกันหรือไม่เปิดโอกาสให้สตรี กลุ่มทางสังคมจะเป็นที่ซึ่งสตรีสามารถแสดงออกได้ซึ่งความสามารถด้านต่างๆและภาวะผู้นำ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับจากสมาชิกกลุ่มทางสังคมนั้นๆ ซึ่งนั่นเท่ากับว่าส่วนหนึ่งของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ยอมรับสตรีมากขึ้น

- 6) เมื่อสังคมใดๆ มีกลุ่มทางการเมืองที่เป็นทางการเมืองและกลุ่มนั้นดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีสมาชิกกลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งแล้วจำนวนมาก กลุ่มทางการเมืองกลุ่มนั้นจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการได้หรือไม่ได้รับการเลือกตั้งของสตรี

25. งานวิจัยนี้ยังนำเสนอโมเดลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีทั้ง 6 แนวทางในลักษณะบูรณาการ โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างโมเดล กล่าวคือ สำหรับแต่ละด้านของโมเดล เราสามารถระบุวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด กิจกรรมและองค์การที่รับผิดชอบที่สอดคล้องกับแต่ละแนวทางส่งเสริมได้ ในทางทฤษฎี แนวทางเหล่านี้ควรถูกนำไปปฏิบัติพร้อมๆกันอย่างบูรณาการ อย่างไรก็ตาม หากจำเป็นต้องเลือกหรือจัดลำดับความสำคัญของแนวทางเหล่านี้ ก็ควรใช้หลักความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือลักษณะทางสังคมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นเป็นหลักในการตัดสินใจ

26. งานวิจัยนี้เสนอแนะรายละเอียดของแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีโดยจัดกลุ่มตามด้านต่างๆของแนวคิดของ Balanced Scorecard ดังนี้

1) ด้านการเงิน

- **แนวทางการส่งเสริมการมีความพร้อมของสตรีในการให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน**
  - i. วัตถุประสงค์หลักอยู่ที่การทำให้สตรีมีทรัพยากรเพียงพอในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อการเลือกตั้ง
  - ii. ตัวชี้วัดได้แก่ ระบุว่าได้หลักหักภาษีแล้วของสตรี
  - iii. กิจกรรมที่ควรดำเนินการได้แก่ การสร้างงานและอาชีพแก่สตรีในท้องถิ่น และการจัดให้มีสวัสดิการแก่สตรีที่ทำงานด้านการเมือง องค์การที่รับผิดชอบควรเป็นองค์กรหลักภาครัฐ

2) ด้านการส่งเสริมความสามารถส่วนบุคคล

- **แนวทางส่งเสริมการมีการศึกษามีความรู้ของสตรี**
  - i. วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มจำนวนสตรีที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปที่มาลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
  - ii. ตัวชี้วัดคือ จำนวนสตรีที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปที่สูงสมัครรับเลือกตั้ง

- iii. กิจกรรมที่ควรดำเนินการได้แก่ การจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาสำหรับสตรีที่ต้องการศึกษาดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรอง กิจกรรมนี้สามารถดำเนินการได้โดยองค์กรหลักภาครัฐและภาคเอกชน และการกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำสำหรับการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกอบต. ซึ่งควรเป็นองค์กรหลักภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบโครงการนี้

■ แนวทางส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาของสตรี

- i. มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมด้านการพัฒนาท้องถิ่นของสตรี
- ii. ตัวชี้วัด คือ จำนวนสตรีที่เคยผ่านการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
- iii. ในระดับปฏิบัติวัตถุประสงค์ของแนวทางส่งเสริมนี้สามารถบรรลุได้ด้วยการส่งเสริมให้สตรีได้ฝึกทำงานในอบต. โดยกิจกรรมเช่นนี้ควรเป็นองค์กรหลักภาครัฐที่เข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังสามารถจัดให้มีโครงการทดลองพัฒนาในท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีการดูงานนอกท้องถิ่น ซึ่งองค์กรหลักภาครัฐและเอกชนสามารถเข้ามาร่วมกันเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการได้

3) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

■ แนวทางส่งเสริมการมีเครือข่าย

- i. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีมีโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในท้องถิ่น
- ii. การวัดระดับการมีเครือข่ายของสตรีสามารถทำได้โดยพิจารณาจากจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในท้องถิ่นทั้งที่เป็นตัวบุคคลและองค์กรที่สตรีสามารถเข้าถึงได้เป็นหลัก
- iii. กิจกรรมที่ควรจัดให้มีได้แก่ การจัดให้มีการประชุม/สัมมนาร่วมกันระหว่างสตรีและบุคคลและองค์กรที่สำคัญในท้องถิ่น การจัดให้มีการดูงานทั้งในและนอกท้องถิ่น จัดให้มีโครงการแบบข้ามองค์กรหรือข้ามกลุ่มทางสังคม และการส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลแก่สตรี ซึ่งควรดำเนินการโดยทั้งองค์กรหลักภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้ยังควรมีกิจกรรมการสร้าง “แผนที่เครือข่ายทางสังคม” ของแต่ละองค์กรหรือกลุ่มทางสังคม ที่ควรให้เฉพาะองค์กรภาคเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เพราะจะสามารถเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้

4) ด้านกระบวนการ ได้แก่

■ แนวทางการส่งเสริมการเข้าร่วมกลุ่มทางการเมือง

- i. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น และเพื่อให้สตรีมีบทบาทในการร่วมตัดสินใจมากขึ้นในกลุ่มการเมือง
- ii. วัดความสำเร็จของแนวทางดังกล่าวได้จากร้อยละของจำนวนสตรีในแต่ละกลุ่มการเมือง และร้อยละของจำนวนสตรีที่เป็นผู้นำหรือผู้บริหารในแต่ละกลุ่มการเมือง
- iii. กิจกรรมระดับปฏิบัติของแนวทางเช่นนี้ได้แก่ การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น การให้ความรู้ในการจัดตั้งองค์การการเมืองแก่สตรี และการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มการเมืองเปิดโอกาสด้านการเมืองให้สตรี ทั้งนี้ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ทั้งองค์การหลักภาครัฐและภาคเอกชนควรเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ

■ แนวทางการส่งเสริมการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม

- i. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทางสังคมในท้องถิ่น และเพื่อให้ทำให้กลุ่มทางสังคมมีอิทธิพลต่อการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นมากขึ้น
- ii. วัดความสำเร็จได้จากจำนวนกลุ่มทางสังคมที่สตรีเป็นสมาชิก และร้อยละของจำนวนสมาชิกสตรีในแต่ละกลุ่มทางสังคม
- iii. กิจกรรมระดับปฏิบัติที่องค์กรหลักทั้งภาครัฐและเอกชนควรเป็นผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กิจกรรมปรับบทบาทของกลุ่มทางสังคมต่างๆ ให้มีอิทธิพลต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น สร้างภาพลักษณ์กลุ่มทางสังคมให้มีความทันสมัย กำหนดเป็นมาตรการเชิงบังคับให้สมาชิกในชุมชนทุกคนต้องเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมอย่างน้อยหนึ่งกลุ่ม

27. ในระดับสังคม ผู้วิจัยเสนอให้มีการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของสตรี โดยเฉพาะการเน้นการเรียนรู้ทางสังคมผ่านทางสถาบันครอบครัว ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ถูกต้องให้แก่สมาชิกทางสังคมได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมโดยรวมนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของทั้งองค์กรหลักภาครัฐ องค์กรหลักภาคเอกชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยต้องบูรณาการทั้งยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ เข้าด้วยกันให้ได้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางปฏิบัติได้จริง

Executive Summary

A Study of Direct Stakeholders' Opinions toward Women's Local Government Participation in Thailand

(Case Studies of Tambon Administration Organizations in 4 Provinces from 4 Regions)

Introduction

28. Since the current constitution of Kingdom of Thailand has established assurances of equity between women and men (e.g. article 30th and 80th), a government has to provide any means possible to promote women's rights and opportunities in any dimension including politics. Unfortunately, the proportion of women participating in politics is still relatively low.

29. This research was conducted in order to collect, analyze, and understand the opinion of direct stakeholders toward women's political participation in local government in Thailand. The specific objectives of the research including

- 1) To identify factors affecting women's opportunity to win the election for a member of Tambon Administrative Organization (TAO).
- 2) To identify barriers affecting women's political participation in local government.
- 3) To propose approaches to increase level of women's political participation in local government.

30. Major benefits of this research are as the followings:

- It shows supporting factors and barriers that affect the women's opportunity to win election for local government.
- The results of this research can be used as input information for understanding situation of women's political participation in local government
- The research report can be used as a basis for a formation of strategies, policies, projects, and action plans which will helps to improve women's potential and also improve equity between women and men in the long run.

Research Methodology

31. This research was based on the qualitative research approach. The type of research was a case study. The research use boundary of TAO as a scope of study. For each province, Lamphun (Northern), Nakornrachasima (North east), Nonthaburi (Middle), and Songkhla (Southern), 5 TAOs was selected. The criterion for choosing these provinces was the diversity of the case study.

32. Target groups of this research are direct stakeholders in women's political participation in local government. For the purpose of this research, a direct stakeholder refers to a member of TAO, leader of women organization, community leader, and other relevant person. Ten of these stakeholders for each chosen TAOs have been interviewed, altogether this research interviewed 201 direct stakeholders (136 women and 65 men).

33. Data collection method used in this research was a semi-structured interview and an in-depth interview technique was employed. To analyze collected data, a framework for analysis of this research was developed. The framework comprises of 4 components: (1) promoting factors and barriers of women's political participation component which is constituted by (1.1) personal factors, (1.2) political factors, and (1.3) societal and cultural factors; (2) external factors component which is constituted by (2.1) political factors, (2.2) economic factors, and (2.3) societal factors.

Results of the study

Lamphun case study

34. The research found that the personal factor that promotes women's political participation that has been pointed out by direct stakeholders is the courage to express one's opinion. The political factors are (1) political knowledge (2) political consciousness (3) perception of political information (4) self promoting. The societal factors are (1) attending social groups (2) desire to develop one's own community (3) commitment for community (4) perception to the openness of the society (5) family support.

35. Conversely, the barriers of women's political participation discovered in Lamphun case including (1) low education (2) resistance from existing political groups (3) the lack of local politicians' support (4) traditional beliefs that impede

women from politics (5) the requirement of parents' permission (6) favor of voting for former members of TAO because they already have understood how TAO works.

36. The research also found various issues about the promoting factors and the barriers of women's political participation in Lamphun case which are in dilemmas.

- 1) The first dilemma lied on the ambiguity of the words "Knowledge", "Education", and "Ability".
- 2) The second one was the existence of negative traditional beliefs about inappropriateness for politics of women.
- 3) Thirdly, false expectation of local people on the duty of a member of TAO was one of the important issues in Lamphun case.
- 4) Implementing quota system for local government or not was one of the popular controversies found in Lamphun case.
- 5) Local women in Lamphun case had limitations in participating in particular social event—i.e. events held at night.

Nonthaburi case study

37. The research found that the personal promoting factors which direct stakeholders in Nonthaburi case accredited were (1) possessing high level of leadership (2) having knowledge and ability (3) having sufficient economic status. For the political factors, two most mentioned factors were (1) having support from national political networks (2) Being exposed to political information. Finally, the societal and cultural factors including (1) commitment to work for community (2) being member of social group (3) commitment to improve community (4) family support.

38. In term of barriers, the most important personal barrier was that Nonthaburi women have no time to participate in politics since most of the times they have are used to look after their family. The political barriers were actually the more vital in Nonthaburi case; two of the most important ones were (1) the perception of violence in politics (2) the lack of support from existing political party. Lastly, the negative traditional belief is the most significant barrier from the societal and cultural point of view.

39. Various dilemmas were found in Nonthaburi case including:

- 1) Violence in politics terrified women; it decreased level of women's political participation.

- 2) Having support from national political networks helps women to be able to access to valuable resources for election campaign; however, it would ruin women's intention to honestly develop their own community.
- 3) Women's leadership was one of the key promoting factors for increasing women's participation in politics, but some still doubted in consistency of women's leadership in the difficult situations.
- 4) The more political information received, the more women participate in politics. However, negative political news could discourage women not to participate in politics.

Nakornrachasrima case study

40. In Nakornrachasrima case, personal factors which promoted women to participate in politics were (1) having high education (2) having sufficient income. The political promoting factors, which play the most important role in this case study, are (1) having support from authorities (2) having support from family members who held political position (3) having knowledge and understanding about political strategies. For societal and cultural aspect, there are 4 important factors: (1) attending social groups (2) desire to develop one's own community (3) commitment for community (4) family support.

41. Important personal barrier which was raised by direct stakeholders was the fact that many women in Nakornrachasrima case have not enough time to participate in politics because they have to earn their own income. Political barrier which was repeatedly found was the lack of support from national political party. Lastly, negative traditional beliefs about the inability and inappropriateness of women in politics were the strongest factor that obstructs women from politics.

42. There were three dilemmas found in Nonthaburi case including:

- 1) Supporting from authorities in community was one of the significant factors that lead women to TAO. Unfortunately, this implies that women have to obey or at least pay back to the authorities in some ways. While this kind of support is very practically useful, many local people strongly oppose it.
- 2) Nepotism was one of the key dilemmas in Nakornrachasrima case. If women have relatives who currently hold formal political position, they would gain valuable support for the election campaign. However, women who win the election through this channel often be questioned about their true ability.

- 3) Most of women who want to participate in local government have no clue about political strategies. Although such strategies could help them to win an election, many of them have no intention to formulate or implement any of those strategies.

Songkhla case study

43. Various key personal promoting factors that promote women to participate in politics were identified: (1) courage to express one's opinion (2) possessing leadership (3) having knowledge and ability. For the political promoting factors, the most important one was having support from relatives the hold formal political position. Finally, the most vital societal and cultural factor was having worked for community regularly.

44. On the other hand, personal barrier that impede a level of women's political participation was the family responsibility since it takes much of the time from women. Political barriers for women's participation are (1) a tendency to be abused for the political purpose (2) a difficulty in election campaign. Finally, the most significant societal and culture barrier is the traditional ritual and belief, hold by both men and women, especially beliefs about unsuitability of women for politics.

45. There are various issues that are valuable for discussing further as followings:

- 1) Direct stakeholders suggested that formal education does not ensure the position in TAO. Women have to have experience in social works and get acceptance from members of social groups.
- 2) Women could participate in politics relatively easier if they have sufficient economic status.
- 3) Family factor could be both promoting factor and barrier for women's political participation.
- 4) It was found that women in Songkhla case were expected to be only inside their house. Local people also hold belief that under-value woman especially in term of politics.

46. An analysis of fit of factors which support women's political participation aimed to recheck the appropriateness to the external environment of all factors found. The logic was that the factors which positively affect women's political

participation must harmonize with the context of each society. The three-dimension framework for analysis of “fit” was proposed. We can classify society based on three dimensions namely political, societal, and economic dimension. Each dimension is divided into two sub classes: (1) Political dimension: Have political group or Do not have political group; (2) Societal dimension: Open for women or Obstruct women; (3) Economic dimension: Agricultural-based or Industrial-based.

47. From these three dimension, the “fit” or appropriate factors for increasing women’s participation in politics can be identified.

- 1) Factor that appropriate for a society that has established political groups is attending political groups.
- 2) Factor that appropriate for a society that has no established political groups is having networks.
- 3) Factor that appropriate for a society that opens for women is having knowledge and education.
- 4) Factor that appropriate for a society that obstructs women is attending social group.
- 5) Factor that appropriate for a society that has agricultural-based economy is a readiness of helping local people.
- 6) Factor that appropriate for a society that has industrial-based economy is ability in development.

48. When analyze three dimensions of society coordinately, models representing factors that increase women’s participation in politics and that suitable for the context can be developed for each case study.

- 1) **Lamphun case.** In term of political dimension, formal political groups or parties were not apparent in general. While overall of Lamphun’s economy could clearly be identified as agriculture-based economy, it was relatively difficult to say that the society was either open for women or obstruct women. Hence, it could be pointed out that appropriate factors in Lamphun case were (1) having social network (2) attending social groups (3) having knowledge and education (4) readiness in helping local people.
- 2) **Nonthaburi case.** Generally, it was found that political groups or parties have been firmly established in most of communities. In term of economic dimension, there was a mix of both agriculture-based and industrial-based economies. Lastly, Nonthaburi’s societal characteristic was relatively more open for women. Therefore, it could be pointed out that appropriate factors in

Nonthaburi case were (1) attending political group (2) having knowledge and education (3) readiness in helping local people (4) having ability in development.

- 3) **Nakornrachasrima case.** It was found in general that political groups and parties have already been set up. Most of the areas in the case study had agricultural-based economy. From the societal dimension, it cannot be specifically said whether the society open or obstruct women from TAO. As a consequence, suitable factors for Nakornrachasrima case were (1) attending political group (2) having knowledge and education (3) readiness in helping local people (4) attending social group.
- 4) **Songkhla case.** Some political groups have already established. The economy was agricultural-based and the society obstructs women from participating in politics. So, factors that appropriate for such a society were (1) attending political group (2) attending social group (3) readiness in helping local people.

Proposed approaches for improving women's participation in local government

49. Information used as input for developing these approaches derived from (1) information and implication from the framework for analysis of all case studies, which identify promoting factors and barriers of women's political participation (2) Information and implication from the analysis of "fit" of factors which support women's political participation, which point out the appropriateness of promoting factors to external environment or context. From the fact that factors actually found in the case study fit with the context, various approaches for improving women's participation in local government could be formulated.

50. This research proposed 6 approaches for improving women's participation in local government which focused on increasing women's political participation in an individual level.

- Encourage women to attend political group approach
- Encourage women to attend social group approach
- Enlarge women's networks approach
- Enhance women's knowledge and education approach
- Enhance women's readiness in helping local people approach
- Enhance women's ability in development

51. The rationales for these proposed approaches are
- 1) For the society that its economy depends largely on agriculture, enhance readiness of women in helping local people is needed. This is because local people in such a context expect political incumbents to help them, mostly financially, in any matter, any time, any where.
  - 2) Enhance women's knowledge and education will help women to improve their capability to solve community's problems, which, consequently, would increase acceptance from local people. Women also have to have knowledge that helps them effectively do their job in TAO. This approach is more appropriate for society that opens for women.
  - 3) If society's economy is industrial-based, appropriate approach which is relatively more important is enhance women's developmental ability approach. Women will be accepted for administrating TAO in such a society if they have proven, or at least have potential, that they are able to increase economic growth.
  - 4) Enlarge women's network approach was proposed because of the fact that women would have more opportunity to get access to resources and information needed for election campaign if they joined up or build up networks.
  - 5) Encouraging women to attain social groups approach is relatively more important in society that obstructs women, which only women's personal factors are not sufficient to win an election. Rather, they need to join social group in order to gain supports.
  - 6) Because existing established politics groups can powerfully influence the outcome of the election campaign due to their regularity and continuity in running political activities, encouraging women to join such a political group could increase level of women's participation in politics.

52. From these 6 approaches, this research proposed a model that integrated 6 approaches together based on concept of the Balanced Scorecard. That is, all 6 approaches can be classified into 4 aspects (financial, capability, stakeholders, and process aspect) which will be used as a basis for identifying corresponded objective, indicator, activities, and responsible organization. In theory, all these 6 approaches should be implemented simultaneously. If priority must be made, in practice, approaches that relevant to society's context should be considered more appropriate.

53. The detailed recommendations for increasing women's participation in local government were as follows:

1) Financial aspect

▪ **Enhance women's readiness in helping local people approach**

- iv. Major objective is to ensure that sufficient resources will be provided to women for an election campaign.
- v. A primary indicator is women's disposable income
- vi. Activities that should be pursued including creating job and career for local women and provide an adequate welfare for women who participate in politics. Main public organizations should take responsibility for these activities.

2) Personal capability aspect

▪ **Enhance women's knowledge and education approach**

- i. Major objective is to increase a number of women who have a bachelor degree that go for election.
- ii. An indicator is a number of women who have at least a bachelor degree that go for election.
- iii. Relevant activities include providing education programs for local women operating by educational institutes. This activity could be carried out by both main public and private organizations. Moreover, main public organization should also consider regulate the minimum education qualification for going for election.

▪ **Enhance women's developmental ability approach**

- iv. Major objective is to increase women's ability in formulating and undertaking development activities.
- v. An indicator is number of women who have experience in community development.
- vi. One activity that should be put into action is encouraging women to work in TAO as a trainee. Main public organizations should play an important role in such an activity. Moreover, practicing pilot projects and visiting high-performed organizations outside the area should also be pursued by both main public and private organizations.

3) Stakeholders aspect

▪ Enlarge women's networks

- i. Major objective of this approach is to increase women's opportunity in making relationships with key stakeholders in community.
- ii. An indicator is number of key stakeholders women can access.
- iii. Various activities should be implemented including arranging collaborate meeting or seminar between women and other stakeholders, visiting high-performed organizations both inside and outside the area, and training for personality and interpersonal communication. These activities should be facilitated by both main public and private organization. Additionally, building 'social network map' is another important activity that should be carried out by private organizations.

4) Process aspect

▪ Encourage women to join political group approach

- i. Major objective is to gain supports from political groups and to ensure that women have decision-making role in political groups
- ii. An indicator for this is that a percentage of women in each political group and a percentage of women who play a leading role in each political group.
- iii. Corresponded activities include encourage women to establish political group, provide information and knowledge about forming political-aimed organization, and develop methods that force political groups to be more open for female members. These activities should be performed by both main public and private organizations

▪ Encourage women to join social group approach

- iv. Major objective is to ensure that women gain supports from social groups in the community and to increase influence of social groups on local government organizations.
- v. An indicator is number of social groups women joined and a percentage of female members in each social group.
- vi. Operational activities for this approach include transforming social groups' role and creating new image of social group and deploy compulsory method to force every member of a community must join at least one social community. These activities should be implemented by both main public and private organizations.

54. This research recommended that, in the societal level, there should be a transformation of traditional values that obstructs women into more open ones. The role of family as a socialization institute is a key to make such a change happen. Nevertheless, transforming social values desperately need cooperation from all main public and private organizations and the integration of related strategies, policies, and action plans in all levels.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์